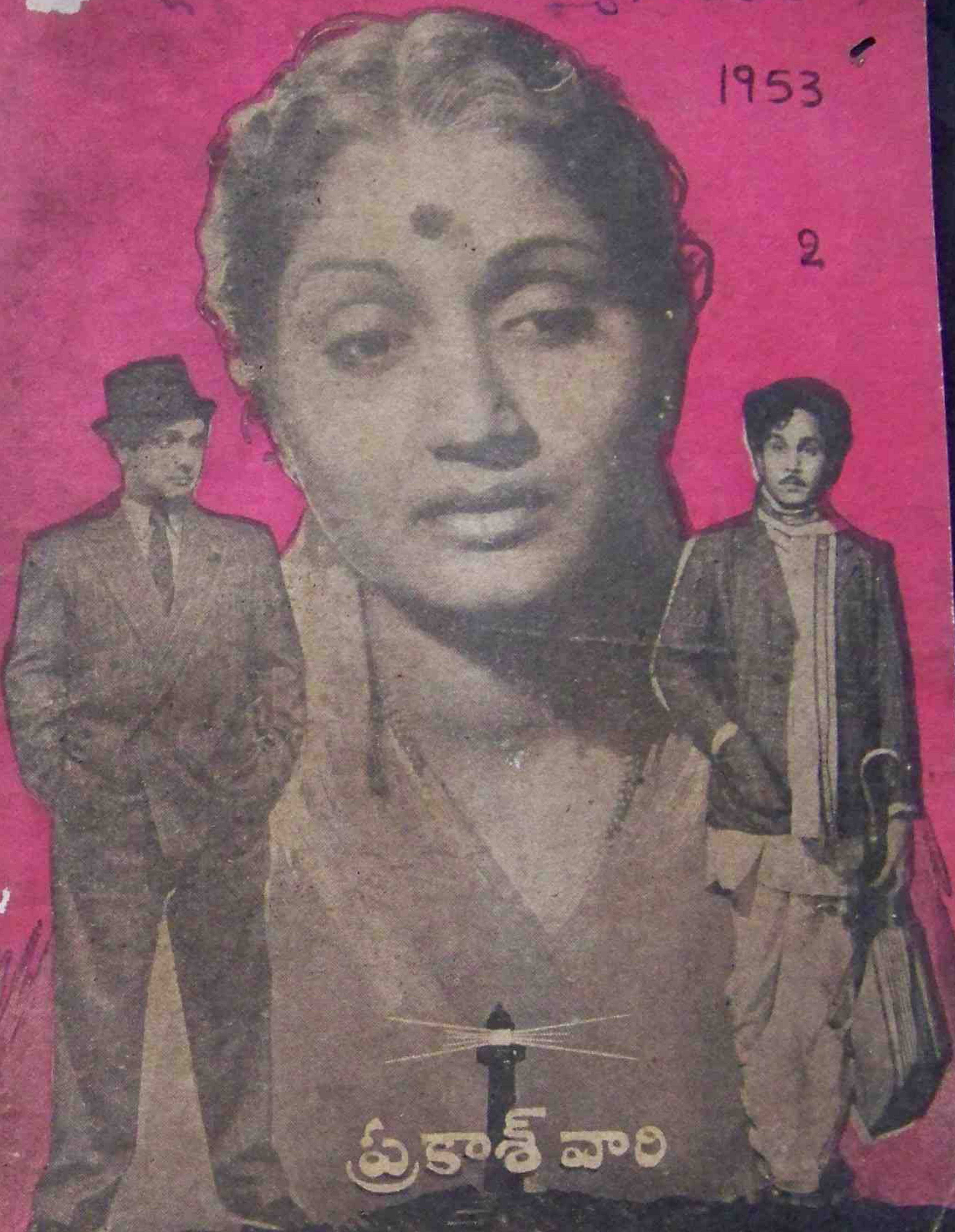

శ్రీకాంత్ సత్యనాథుని సాహిత్యం

1953

2

ప్రకాశ్ వారి

కన్నతరంగి

న టీ న టు లు

— 0 —

జి. వరలక్ష్మి	•	శాంత
టి. డి. వసంత	•	గౌరి
అన్నపూర్ణాదేవి	•	కాంతమ్మ
శాంత	•	చంచల
సి. వరలక్ష్మి	•	లక్ష్మి

*

❧

*

ఎ. నాగేశ్వరరావు	•	రాము
నంబియూర్	•	శంకర్
ఆర్. నాగేశ్వరరావు	•	చలపతి
పెండ్యాల నాగేశ్వరరావు	•	పెరుమాళ్లు
బాబ్జి	•	నాగయ్య
పేకేటి శివరాం	•	శర్మ

ప్రకాశ్ బాబు, సుధాకర్, కందా మోహన్, అచ్చయ్యచౌదరి
రాధాకృష్ణమూర్తి, రమణారెడ్డి, సత్యం, పి. లీలాబాయి, అన్నపూర్ణ

య త్త గా న నృ త్యం

పసుమర్తి కృష్ణమూర్తి, రాజసులోచన.

వే బా క్

ఘంటసాల, మాధవపెద్ది, రాజా, రాణీ, సుశీల, లలిత, సరోజిని.

★ కన్నతల్లి ★

-! కథా సంగ్రహము !-

అనందానుభవం కుటుంబాలన్నిటికీ ఒకలాగే ఉంటుంది. కాని, కష్టాలలో మాత్రం దేని సమస్యలు దానికే ఉంటాయి.

సమస్యల్ని సక్రమంగా పరిష్కరించడమే ఉదాత్తత.

చలపతి కాస్త కలిమిబలిమి ఉన్న సంబరాలవారి కుటుంబంలో పుట్టాడు. ఇంటిపేరుకి తగ్గట్టు చలపతి నిజంగానే సంబరాలరాయుడు. పల్లెటూరి సరదాలన్నీ అతనివే. రూపాయి గవ్వకిందలెక్క. అయిన యింటి పడుచు “శాంత”ని పెళ్ళిచేశాడు. పుట్టినచోటల్లా తలకు మించిన అప్పుచేశాడు. పప్పుభోజనాలు పెట్టాడు. ఆ విదురోజులూ నేడుకలూ, భాగవతాలూ, ఊరబంతులూ.....

బిడ్డతండ్రి అవుతూన్నా, పెళ్ళివాటి అప్పులు తీర్చలేదు. తల్లికి ఇల్లాలికి తెలియకుండా ఇంకా అప్పులుతెస్తో, పందాలకి పబ్బాలకి ఖర్చు చేశాడు. రుణదాతలవొత్తిడి తట్టుకోలేక, నగలిచ్చి పరువుదక్కించిన ఇల్లాల్ని హింసించి, చివరకు గుండెవిర్చరంచెదిరి వొకనాటిరాత్రి సమస్తాన్నివొదిలి వెళ్ళిపోయాడు.

కట్టుకున్న భర్త పలాయనంచేస్తే - మరి, కన్న బిడ్డలగతి? కన్నతల్లి శాంత దుఃఖాన్ని దిగమింగింది. కడుపు చెరువయ్యేట్టు ఏడవకుండా, పిల్లల్ని పెంచి పెద్దచేయాలనే కర్తవ్యం నిర్ణయించుకుంది. అనాటినుంచి కన్నతల్లికి ‘కష్టం’ లేదు; ‘సుఖం’ లేదు. కర్తవ్యం! ఒక్కటే కర్తవ్యం! కంటో పాపలాగా బిడ్డల్ని సాకింది.

తమకోసం తనకన్నతల్లి పడేశాల్సి పెద్దబిడ్డ రాము చూశాడు. చదువుకు స్వస్తి చెప్పి కన్నతల్లి కష్టసుఖాల్లో కాయకష్టంచేసి సమభాగం పంచుకున్నాడు. తన తమ్ముణ్ణి 'కలకట చదువు' చదివించాలని పట్టు దల బట్టాడు రాము.

చేతకండివొచ్చిన బిడ్డల్ని చూసుకుని కన్నతల్లి శాంత సంతృప్తి చెందింది. కాని- 'అప్పుచేసి అయినా సరే' శంకర్ ని 'పట్నంచదువు'కి పంపుతానన్నాడు రాము. భర్త కాలంనాటి పాతస్మృతులు మనసుకి తగిలి 'అప్పుచేయవద్దు' అని చెప్పింది కన్నతల్లి. రాము నాయుడమ్మ కూతుర్ని పెళ్ళాడ్డానికి ఇన్నాళ్లు వొప్పుకోలేదు. కాని, ఇప్పుడా నాయుడమ్మ కూతుర్నే పదివేలు కట్నం పుచ్చుకుని పెళ్ళాడాడు. ఆడబ్బుతో కలకట చదువు'కి తమ్ముణ్ణి పట్నంపంపాడు. శంకర్ తో చిన్నతనంనించి అడీపాడీ మనసుకలుపుకొన్న గౌరి-శంకర్ మీద మనసు నిల్చుకొంది. పదివేలు తెచ్చిన 'లక్ష్మి' మొగుడి మీద నెత్తనం, అత్తమీద వెగటు మొదలెట్టింది. శాంత మాతృప్రేమా, రాము నిర్మలహృదయం 'లక్ష్మి' దృష్టిలో 'ఉత్త చచ్చులక్షణాలు'గా కనిపించాయి.

ఇక- పట్నంలో 'శంకర్'కి శర్మద్వారా చంచల అనే నాట్యకత్తై పరిచయం తగిలింది. చదువు సమాప్తం. తాగుళ్లు పికార్లు జూదాలూ ప్రారంభం. పల్లెటూరి శంకర్-ప్రణయ శంకరుడయ్యాడు. ఎలాగో ఈ వార్తలు చెవినిబడి, నమ్మలేక, అన్న రాము పట్నంవొచ్చి చూశాడు. కై వెక్కిరిస్తూ తమ్ముడితో చెంపదెబ్బలుతీసి, తెగ తెంపులు చేసుకుంటూ ఇంటికి వచ్చాడు రాము. కన్నతల్లి శాంత కర్తవ్యం ఆలోచించింది!

కన్నతల్లి ఖర్చులకని పంపినడబ్బుతో శంకర్ ఇంటికి చేరి తన "వాటా" కోసం అన్నతో పేచీకిడిగాడు. మాటలు మర్యాదనిమిరాయి. కడకు, కన్నబిడ్డలు ఇలా పోట్లాటుకు దిగడం కన్నతల్లి సహించలేక పోయింది. అన్నమీదికి చేయెత్తిన శంకర్ చెంపని చెళ్ళుమని చరిచింది. పశయ రుద్రస్వరూపిణియైన తల్లినిచూసి శంకర్ తల కుంగింది. ఉదార

బుద్ధియైనరాము తమ్ముణ్ణి క్షమించి లోపలికి తీసుకువెళ్ళాడు. అందుకు ఫలితంగా ఆరాత్రే శంకర్ వదిన నగలెత్తుకుని పట్నానికి పలాయనంచేశాడు. కన్నతల్లి మద్దతుతోనే శంకర్ దొంగతనం చేశాడని లక్ష్మి ఆరోపించింది; నిందించింది; దొరికిన ఈ అవకాశంతో కసిచీర్చుకుంది.

“కన్నతల్లి” - గొడ్డపాళలో చేరుకుంది! గారికి, గారి తల్లి మరొక సంబంధం నిశ్చయంచేసింది. గారి తన భవిష్యత్ కోసం - శాంతని కలుసుకుంది కానీ, శాంత నిస్సహాయురాలు. ముహూర్తం దగ్గరపడింది. గారి మాయమై పోయింది. బజార్తు పడి గారితల్లి కన్నతల్లి శాంతని “నాకూతురెక్కడుందో నీకే తెలుసు చెప్పు!” అని కొబ్బించి, వేంధించింది.

ఇలాగ, తన కుటుంబజీవితం యావత్తు చిందరవందర అయిపోయింది. ఎటుచూచినా బాధలే! రంపపుకోతలే! ఏదిఏమైనాసరే తానుకన్నతల్లి! కన్నబిడ్డలపట్ల తనకు బాధ్యత ఉంది! ఇల్లువదలి బయల్దేరింది.

ఆత్మహత్య కుపక్రమించిన గారి ఏమయింది?

అందరిలాగానే అనుభవాల్ని - పొందిన శంకర్ తుదకు ఏమయ్యాడు?

రాము ఏం చేశాడు?

బంధాలు తెంచుకొన్న చలపతి భవిష్యత్ ఏమిటి?

ఇల్లొదిలిన కన్నతల్లి ఏంచేసింది?

జవాబుగా “కన్నతల్లి” వెండి తెరమీద చూడండి! ఆనందించండి!

పాటలు

1. యక్షగానం

(శ్రీ) రమణీ రమణుండును
వారిజ భవ శంబరారి వాసవ మఖ్యుల్
కోరిన సంపద తిత్తురు
సారసముగ సంబరాల చలపతికిలలో...

సంధి వచనం : ఈ ప్రకారంబుగా దేవదుందుభులు మ్రోగునట్లు
కళ్యాణమహోత్సవంబు గావించుకొనుచున్న సందర్భమున,
మాకు యిన్నూట పదార్లు కట్టుమిచ్చిన రాజాధిరాజ రవికోటి
తేజులగు శ్రీ శ్రీ శ్రీ సంబరాల చలపతిగారికి సకలైశ్వర్యంబు
లొసంగుమని సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించిన తదనంతరంబున, మేము
ప్రారంభింపబోవు "పరిణయ హితబోధ" యను సలక్షణంబగు
యక్షగానంబునకు కథాక్రమం బెట్టిదనిన—

దర్శు : కొమ్మనే ముద్దు గుమ్మనే
పరువంపు వయసు...కొమ్మనే
పరువంపు వయసు

చ : మిసిమించు పసిడి బొమ్మనే, ముద్దుగుమ్మనే
కన్నెనోము విడనిదాన
వన్నె చిన్నెల వెలయదాన
ఎన్నికైన భారతాంగన
లేగుబాటను నడచుదాన...కొమ్మనే

వచనం : అంతట నాయకుండు ప్రవేశించి—

దర్శు : ఓ లలనా ఓ చెలియా ఓ మగువా
పిలిచిన పలుకవు చలమది ఏలనె ?

చెలి నిను వలచితి ప్రియమారగ దరిజేరగ తగనా ?

అందాలు చిందే మోము బంగారుమేని
చాయ

పొంగారు వయసుపొయలు

రంగారు నడల కులుకు

కనుగొని నంతనె మరుబారికి గురియైతినె

నిజముగ లలనా...

కందార్థము : తగదిది తగదిది పరిణయ

మగువరకును మగువతోడ మంతనమాడన్

తగదోయి ! భరతభూమిని

అగణిత కళ్యాణధీక్ష అవసరమోయి

ముందుగ పెండ్లి అలిముఖ్యమోయి

చ : మగనితో నే మాటలాడగ

మగువ కది మర్యాద సుమ్మా

తగ వివాహము జరుప పెద్దలు

గలరు వారల సడిగిరమ్మా !

అదిముఖ్యమోయి ముందుగ పెండ్లి

అలిముఖ్యమోయి...

దర్శు : పల్లవి : ఇల్లు చల్లగ నెలయ వలెనంటే

చల్ల కొల్లగ శాయవలె నమ్మా

చ : చల్లవెన్నలవల్ల పల్లెసీమలకెల్ల

రేపల్లెవాడ బహు ఘనతకెక్కెనమ్మా !

నాయకుడు : భామరొ రావే బాళిని తీర్చవె

పరిణయమై పోయెగా, విధుని

సరసుకు రావే సఖయూ

నాయకి : పరిణయమైతే బాధ్యతలేదా!
ఇరవుగ పని పాటలే! తొలుత
నెరపుట మననీతిగదా!

నాయకుడు : ఇప్పుడు గ్రహించితి పరిణయ
ధర్మము

ఇరువుర మొకటైతిమే, చెలియా
మనకీక ఆనందమే!

నాయకి నాయకులు : ఇరువుర మొకటైతిమి
ఇక ఆనందమే
మనకానందమే

(శ్రీ శ్రీ & ఆటద్ర)

2. జోల పాట

స్వాతంత్ర్య భానుడు ఉదయించె మింట
చక్కని బాలుడు వెలసె మా ఇంట
తల్లి నోచిన నోము ఫలము మా రాము
చందమామను మించు అందాలమోము
బొమ్మలను చూపించి బులిపించుకొంటు
కమ్మకమ్మని పాట అమ్మ పాడేను
కిలకిలా నవ్వుతూ కేరింతలిడుతు
ఉయ్యాల తొట్టెనో ఊగరా బాబు
చిరుచేతు లందించి చిట్టి నా తండ్రి
మురిపాలు గురిపించు ముద్దీయనోయి
పారాడి నడయాడి వర్ణిల్లి నీవు
వంశానికే కొత్త వన్నె తేనోయి

॥స్వా॥

॥స్వా॥

॥స్వా॥

॥స్వా॥

(సుంకర & వాసిరెడ్డి)

3. బై రా గుల పాట

సారము లేని సంసారముతో
 సతమత మయ్యే వెందుకురా
 భార్యా పుత్రులు బాదరబాదీ
 బంధముల సడలింపుమురా

సాంబ సదాశివ సాంబ సదాశివ
 సాంబ సదాశివ సాంబ శివోం

శివశివ శివశివ శివగురు చరణము
 చిత్తములోపల నిలుపుమురా
 శివగురు చరణము భవభయ హరణము
 చెడిన బ్రతుకులకు శరణమురా

సాంబ సదాశివ॥

ధనధాన్యాలు ఇహ పౌఖ్యాలు
 తామరపాకున నీటిబొట్టురా
 సన్యసించితే సదానందమని
 సద్గురురాయల సందేశమురా

సాంబ సదాశివ॥

పంచేంద్రియములు నవరంధ్రములు
 అందితముగ బంధించుమురా
 చీకటిలోనే చిన్మయ జ్యోతిని
 కన్నుమూసుకుని కాంచుమురా !!

(శ్రీ శ్రీ & ఆరుద్ర)

4. రా ము పాట

చూస్తారెందుకు రారండీ
 వస్తువు వంచిది కొనుకొండీ

కల్లకపటము లేనిమనసుతో
కన్నతల్లి యివి కుట్టింది
కలిమితెలివి కన్నబిడ్డలకు
కలగాలనిదీమించింది చూ॥

గారెలుగానీ బూరెలుగానీ
గరంమసాలా కూరలుగానీ

ఆకున తింటే అరనిముసంతో అరిగి జ్వరమై తీరాలి చూ॥

వెంట వెంటలవి విచిత్రమైనవి

రంగు రంగులవి రకరకాలవి

అంతమందికి సంతస మిచ్చే

సరుకులు బాబూ కొనరండి

చూ॥

ఇదుగో బూరా పం పం పం

ఇదుగో వాచీ టిక్ టిక్ టిక్

జరజర జరజర పొగబండి

గిరగిర గిరగిర బొంగరమండి

చూ॥

ఉప్పు పప్పు ఉల్లిపాయలు

పిప్పరమింట్లు నిప్పుపెట్టెలు

అన్నీ ఉన్న దుకాణమండి

అప్పులుమాత్రం అడగొద్దండి

చూ॥ (తాపీ)

పద్యాలు

సిరికిం జెప్పఁడు, శంఖచక్రి యుగమున్ జేదోయి సంధింపఁడే
పరివారంబును జేరఁడభగవతిం బన్నింపఁ డాకర్ణికాం
తర ధమ్మిల్లముఁ జక్కనొత్తఁడు వివాదప్రోత్థిత శ్రీకుచో
పరి చేలాంచలమైన వీడఁడు గజప్రాణావనోత్సాహియై!

లావోక్కింతయులేదు, ధైర్యము
 విలోలంబయ్యె, బ్రాణంబులున్
 తావుల్ దప్పెను, మూర్ఛవచ్చె
 దనువున్ డస్సెన్ శ్రమంబయ్యెడిన్
 నీవేతప్ప నితఃపరం బెఱుంగ
 మన్నింపందగున్ దీనునిన్
 రావే యీశ్వర ! కావవే వరద !
 సంరక్షింపు భద్రాత్మకా !

(భాగవతం)

౧. యుగళ గీతం

శారి : ఎందుకు ? పిలిచావెందుకు ?

ఈలవేసి సైగచేసి ఏమీ అసలెరుగనట్లు
 ముంగిలాగ మూతి ముడిచి మూగనోము పట్టావే ||ఎం||

శంకర్ : ఎందుకో చెబుతా నెందుకో !

కన్నతల్లి కన్నుగప్పి కడవ చంకనేనుకొని
 మంచినీళ్ళ పేరుజెప్పి పొంచిపొంచి వచ్చావే ||ఎం||

శారి : చదువుసాము కట్టిపెట్టి చల్లగాలి సాకుచెప్పి
 ఆటలతో పాటలతో నోటలంట తిరిగావే ||ఎం||

శంకర్ : చల్లని నీ చూపులోనె చదువంతా నిండిపోయె
 వింతలేవో చెబుతావని చెంతకు రమ్మన్నావే ||ఎం||

శారి : అయితే ఈ పొదుపుకథ చెప్పుకో చూదాం—
 “నీతొ ఉంటుందిగాని చేతిలోకి రానిదేది?”

శంకర్ : నీడనుకున్నావేమో కాదు—
 నా తొ ఉండేది నీవే, చేతిలోనె చిక్కావే
 ఇందుకే పిలిచా నిందుకే... (ప్ర)

6 నృత్య గీతం

డేగలాగ వస్తా తూరిగలాగ వస్తా
నే నూగీ తూగీ వస్తా మజా చూపిస్తా
పస్తాయించి చూస్తావేం?

బస్తీ ఎరగని బావా!

చూస్తే లేదు కాస్తే ఉంది సుస్తీ చేయకు నేస్తం
నీ తరపున పందెం వేస్తా నీ తురుపున గెలిపిస్తా
తురుఫానుకు మల్లే వస్తా తూఫానుకు మల్లే వస్తా
నే తూలీ సోలీ వస్తా మజా చూపిస్తా డేగ...
నీ కోసమే నే నొస్తా నినుచూస్తే మోజు! జాస్తా
నీకు నాకు దోస్తా వేరేస్వర్గం నాస్తా
కోవా బాదం పిస్తా బావా! నే తినిపిస్తా
జాబిల్లికి మల్లే వస్తా తేమల్లెల మాల తెస్తా
నే చల్లగ మెల్లగ వస్తా మజా చూపిస్తా డేగ...
ఎందుకు నీకీ జంకు అందిస్తా చల్లని డ్రింకు
మన బ్రతుకులు రవంతసేపు అంచేతే నేడే రేపు
ప్రేమ నగర్కీరస్తా చూపిస్తూ నడిపిస్తా
సుడిగాలికి మల్లేవస్తా జడివాసకు మల్లేవస్తా
నే జోరుగ హోరుగ వస్తా మజా చూపిస్తా... డేగ...

7. నే పథ్య గీతం

చూచావా!

చూచావా! చివరకిదే నోచావా!

చేసిన త్యాగం తలిగిన గాయం

పెంచిన ప్రేమ ఫలించిన ఫలితం

...చూచావా

తల్లి భారమే తలమోశావు
తండ్రి కొరతనే మదిపించావు
తమ్ముడు తవ్వి తలకెత్తునని
కమ్మని కలలే కన్నావు

...మా

పాలుపోసి పెంచిన పాపే
పామై పడగను విప్పిందా?
దాచి ఊడ్చి పంపిన ధనమే
ఛెల్లిన చెంపను చరచిందా
చేయగలిగినది చేశావంతా

...మాచావా

చెయ్యదాటితే ఎందుకు చింత?
కృతఘ్నులుండే కాలంలో
ఎవరికెవరు ఈ లోకంలో...

(ఆత్మీయ)

కి యు గ శ గీ తం

చంచల : ఇదే ఇదే సరాగం

ఇదే కదా అనురాగం

మదిలోపల మేలుకొనే కమ్మని వలపు

హృదయానికి చేరువగా రమ్మని పిలుపు

శంకర్ : ఇదే ఇదే వినోదం

ఇదే కదా మనమోదం

దరిచేరగ నామదిలో చేగేవిరాళి

నెరవేరిన కోరికతో తీరెను బాళి

చంచల : ఇదే ఇదే విలాసం

ఇదే కదా సహవాసం

మనకోసమే ఆకాశములో వెన్నెలసోన

మనకోసమే ఈ లోకములో తేనెల వాన

శంకర్ : ఇదే ఇదే ప్రమాణం

ఇదేకదా సుమబాణం

నినువీడను నా ప్రాణములే నీకు నివాళి

నీ నీడనెయే వేళల నా జీవన కేళి

(శ్రీ శ్రీ & ఆరుద్ర)

9 నే న భక్త గీతం

ఎంత మంచిదానవో యమ్మా! నీ

దెంత వింత విధానమోయమ్మా! అమ్మా!

నీదు మనసే నిండుకుండ

నీదు ఓరిమి భూమి ఓరిమి

నీదు నడవడి మేలి వరవడి

నీకు నీవే సాటి తల్లీ

....ఎంత

ముంచుకొచ్చే కష్టమైనా

మొలక నవ్వులు మరచిపోవు

చెడుపు చేసే కొడుకులున్నా

కడుపు తీపికి వాడ్డు లేదమ్మా

....ఎంత

కొడుకు పెరిగి కొడలాస్తే

కడకు సుఖపడవచ్చు ననుకొను

తల్లు తెవరికే తప్పే నీ స్థితి

ధైర్యమే నీ ఘనత తల్లీ, తల్లీ

....ఎంత

(శ్రీ శ్రీ & ఆరుద్ర)

టెక్నిషియన్లు

దర్శకుడు	...	ప్రకాశరావు
రచన	...	సుంకర, వాసిరెడ్డి, శ్రీశ్రీ, ఆరుద్ర
పాటలు	...	తాపీ, శ్రీశ్రీ, ఆరుద్ర, ఆత్మేయ, సుంకర, వాసిరెడ్డి
ఛాయాదర్శకుడు	...	జాగ్జీర్
శబ్దదర్శకుడు	...	ముకుందన్
సంగీతం	...	పెండ్యాల
కళ	...	గొడగాంకిర్
నృత్యం	...	పసుమర్తి కృష్ణమూర్తి
ఎడిటింగ్	...	ఎ. వి. ఎస్. సుబ్బారావు
మేకప్	...	మంగయ్య, భద్రయ్య
టిల్లు	...	సత్యం
దుస్తులు	...	బుచ్చిరాజు
ప్రొడక్షన్ మానేజరు	...	రఘువీరన్

సహాయకులు

మధుసూధనరావు, సుబ్బరామన్, వేణు, రాజ, తిలక్

ప్రొడ్యూసరు :-
ప్రకాశరావు

అసోసియేట్ :-

భావన్నారాయణ

స్టూడియో
ప్రకాశ్

ఆర్. కె. ఫిలింస్ వారి

అ జ ం తా

పంచరంగుల చిత్రం

ప్రసాద్ ఆర్ట్స్ పిక్చర్స్

పెంపుడుకొడుకు

రంగారావు, పుష్పవల్లి,
సావిత్రి, కుమారి

ఆర్. కె. ఫిలిమ్స్

ప్రేమవేఖలు

తెలుగు

నర్సీస్, రాజకపూర్

భరణీ వారి

చండీరాణి

భానుమతి, రామారావు,
రేలంగి, రంగారావు.

నవయుగవారి

జ్యోతి

వరలక్ష్మి, సావిత్రి

భరణీ వారి

పౌద్గర్వన్ నెం 5

భానుమతి, రంగారావు

రాయలసీమకు మాత్రం

విజయవంతంగానడుస్తోన్న

బ్రతుకుతెరువు

వినోదా వారి

వేవదాసు

నాగేశ్వరరావు, సావిత్రి